

UNIVERSITETET I BERGEN
Institutt for filosofi og førstesemesterstudier

FoF-bulletin

Nyhetsbrev fra Institutt for filosofi og førstesemesterstudier

Nr. 2/2015

Høstsemesteret

Instituttleders hilsen

Som de fleste sikkert har fått med seg står Det humanistiske fakultet i Bergen overfor store utfordringer i tiden som kommer. Inntektene er redusert som følge av nedgang i studenttall og en generell reduksjon i basisbudsjettet. Dette vil vi også merke ved FoF. I 2016 får vi en betydelig reduksjon i midler til faglige aktiviteter, som konferanser og reiser. Dette vil bety en tøff prioritering mellom mange gode initiativ.

Likevel er utsiktene for FoF ved inngangen til 2016 overveldende positive. Fakultetsstyret vedtok i sitt siste møte i 2015 å ansette i to nye stillinger ved FoF. I et tidligere møte i høst ble alle våre deltidsansatte med forskerkompetanse tilbudt 100% stilling. En tredje nyansatt, Franz Knappik, begynner i sin stilling 1. august, og tar med seg en ny ekstern finansiert forskerstilling til FoF. Grunnlaget for utvikling av et sterkt filosofimiljø i Bergen er derfor nå lagt.

Tidlig i vårsemesteret skal vi ha et heldagsmøte 11. februar der vi skal diskutere vår nye strategi fra og med 2016. Samtidig har NFR tatt initiativ til en evaluering av all humanistisk forskning i Norge. I løpet av våren 2016 skal vi lage en egevaluering der vi både fremhever hva vi har oppnådd, og ikke minst hvilke planer vi har for videreutvikling av det filosofiske fagmiljøet. Strategidiskusjonen og egevalueringen vil derfor bli to viktige, komplementære prosesser i første halvdel av

2016, som vil legge premissene for et nytt, og faglig sterkere FoF.

Jeg ser fram til fortsatt godt samarbeid med alle ved FoF!

*Med vennlig hilsen
Reidar Lie*

Reidar Lie holder årstale på årets juleavslutning

Nytt fra Instituttrådet

Orienteringssaker

Fagstudieutvalget:

Paola De Cuzzani og Ole Hjortland blir nye medlemmer i utvalget til erstatning for Sorin Bangu og Hans Marius Hansteen. Hansteen er oppnevnt som leder for programstyret i retorikk.

Ole Martin Skilleås fortsetter som leder av utvalget og Øyvind Munthe fortsetter som studentrepresentant.

Ole Hjortland vil overta som koordinator for masterprogrammet etter Sorin Bangu.

Retorikkprogrammet:

Vi tar også med noen av vedtakene som ble fattet på programstyremøtet 24. august i år:

- Endring av emnekode fra *SPIK250* til *RET209*
- Tverrfaglig seminar en – to ganger per semester for studenter som tar bacheloroppgave i de ulike samarbeidsfagene.
- Førstesemesterstudiet i retorikkprogrammet beholder ordningen med 20 studiepoeng ex.fac. emner. *Akademisk skriving* og *Tekst og kultur* er de to anbefalte ex.fac.-emnene.
- Fra 30 til 45 studiepoeng obligatoriske emner i programmet. De obligatoriske emnene blir da: *RET101*, *RET102* og *RET208*.
- Ny studieplan for programmet blir utarbeidet i løpet av høstsemesteret og blir iverksatt fra og med høsten 2016.
- [Hanne Roer](#) (København universitet) har takket ja til å være programsensor for retorikkprogrammet.

Forskningsutvalget:

Mette Hansen, Hallvard Fossheim og Sveinung Sivertsen går inn som nye medlemmer i forskningsutvalget, i tillegg til Espen Gamlund og Kevin Cahill (som fortsetter som leder).

Nyvalg instituttrådet - gruppe B og D:

Gruppe B: I forbindelse med at Deirdre Smith ble ansatt i administrasjonen ved FoF rykket 1. vara for gruppe B, Amund Børdahl opp som representant for gruppen. 2. varamann, Johannes Servan, rykket opp som 1. varamann.

David Vogt er valgt inn som 2. varamann og Sveinung Sivertsen som 3. varamann.

Gruppe D: Studentene har også valgt nye representanter og vararepresentanter til instituttrådet for perioden 2015-2016. Følgende er valgt: Sindre Söderström, Nicolai Christiansen, Runa Askeland Hougen. Vararepresentanter er: Emile Perron, Paal Kvarberg, Reber Iversen, Ole-Andre Pettersen, Chris Ringnes.

Vedtaksaker

Utlysning av postdoktorstilling (sak 2015-21)

(Oppfølging av sak 2015-17) Stilling som postdoktor i filosofi (rettsfilosofi eller vitenskapsfilosofi). Det var en del diskusjon om hva som skulle være det generelle kvalifikasjonskravet i utlysningen. Det ble enighet om å kreve: «Oppnådd norsk doktorgrad, eller eventuelt tilsvarende utlandsk utdanning».

Strategiplan for FoF 2016-2022

Utkast til ny strategiplan ble lagt fram og drøftet på instituttrådsmøtet. Følgende vedtak ble fattet: *Instituttrådet slutter seg til hovedpunktene i utkastet til ny strategiplan for FoF. Rådet ber Undervisningsutvalget, Forskningsutvalget og Utvalg for Examen philosophicum om å utarbeide et bearbejdet forslag som legges fram for Instituttrådet før utgangen av året. Det reviderte forslaget legges så fram på instituttets årlige samling i januar/februar 2016, med endelig vedtak i Instituttrådet i mars 2016.*

Tilsetting av postdoktor med finansiering fra Thyssen Stiftung (sak 2015-26)

Via vår nyansatte førsteamanuensis Franz Knappik har FoF fått muligheten til å ansette en postdoktorstilling med finansiering fra tyske [Thyssen Stiftung](#) ved vårt institutt. Stillingen er i utgangspunktet for to år, men med (god) mulighet for et tredje år.

Stillingen skal knyttes til prosjektet “Wissen was man denkt und tut: Ein wahrnehmungsbasierter Ansatz», et prosjekt i skjæringspunktet mellom erkjennelsesteori og sinnsfilosofi.

Instituttrådet har gitt instituttleder fullmakt til å utarbeide en finansieringsplan for de forventede indirekte kostnadene knyttet til stillingen og til å lyse ut stillingen snarest.

Nytt om personalet

Administrasjonen

Her følger en kort beskrivelse av «den nye» administrasjonen:

Kirsten Bang, tidligere forskningskonsulent, har fått en helt ny stilling med virkning fra 01.05.15. I underkant av halve stillingen er nå dedikert til å yte ulike former for administrativ koordinering og assistanse for Wittgenstein-arkivet. Hun er i tillegg en av instituttets to autoriserte innkjøpere og har også ansvaret for å ta i mot og ellers sørge for instituttets mange gjester. Hun vil fortsatt ha hovedansvaret for det administrative arbeidet med instituttets disputaser og det som følger med dette. I tillegg er hun leder av det nyopprettede husstyret for Sydneplassen 12/13 og har hovedansvaret for at bygningen, innvendig, framstår så presentabel som mulig til enhver tid.

Charlotte Hallberg, tidligere eksamenskonsulent-/administrativ koordinator ved Ex. fac., gikk også over i en nydefinert stilling med et vidt spekter av arbeidsoppgaver, formelt fra 01.08.15. De viktigste er som følger: Fakturabehandling, post/ekspedisjon/telefon, bestillinger/innkjøp, utstys- og rekvisita-ansvarlig, HMS-arbeid samt noe saksbehandlingsarbeid på personalfeltet. Stillingen ligger i skjæringspunktet mellom de tidligere stillingene som administrasjonskonsulent og ekspedisjonsmedarbeider (50 %), men også med en del andre oppgaver og et noe utvidet ansvar på en del felter.

Hanne Svanholm Misje er relativt nyansatt studiekonsulent. Hun har hovedansvaret for å administrere både Examen philosophicum og Examen facultatum i tillegg til annet studieadministrativt arbeid. Hun er sekretær for Utvalg for Examen philosophicum.

Hanne skal også - fra november - være leder for et prosjekt som ser nærmere på eksamens-avviklingsrutinene ved instituttet/fakultetet(?), også i lys av innføringen av digital eksamen.

I Ståle Melve sitt permisjonsfravær overtar hun dessuten en del av hans studielederfunksjoner, viktigst er at hun møter i det ukentlige studieledernetverket til fakultetet.

Deirdre Smith er også relativt nyansatt studiekonsulent. I første omgang vil hun bistå på Examen philosophicum og overta en del av de mer utpreget administrative innrettede koordinatorfunksjonene som har lagt til faglig koordinator. I tillegg vil hun utføre andre studieadministrative oppgaver, innbefattet noe veiledning ved fagstudiene.

Deirdre er også sekretær for UFF i Ståle Melves fravær.

Daniel Fitjar er studiekonsulent i 40 % stilling, med et hovedansvar for administreringen av retorikk-programmet i tillegg til studie-veiledningsoppgaver knyttet til fagstudiene i filosofi. Med sin stadig økende juridiske kompetanse har han også noe saksbehandling av mer kompleks karakter.

Ståle Melve er fortsatt instituttets administrative studieleder med hovedansvar for hele det studieadministrative feltet. Relativt nytt er at han har overtatt administrasjonsansvaret for PhD-kandidatene sitt studieløp.

Vigdis Kvam (60 % stilling) har i utgangspunktet en vid stilling med et nokså åpent arbeidsinnhold – men også med en del faste oppgaver. I det siste har hun fått et gradvis større ansvar for ulike formidlingsoppgaver, innbefattet vedlikehold og produksjon på instituttets nettsider.

Hun har dessuten et særlig ansvar for å holde orden på våre stipendiater og postdoktorer sitt pliktarbeidsregnskap.

Anna-Lisa Schanche er instituttets eksamenskonsulent ved fagstudiene i filosofi i tillegg til en rekke andre oppgaver. Det vil hun fortsatt være det siste halvannet året før hun trer over i pensjonistenes rekke.

Elisabeth Hausvik (25 %) er forskningrådgiver ved fakultetet, men har et særlig ansvar for å bistå FoF i mer komplekse forskningsadministrative saker, innbefattet søknadsassistanse. Hun har kontor plassering ved FoF en dag i uken.

Steinar Thunestvedt er fortsatt administrasjons-sjef, med et særlig ansvar for økonomisaker og lønn- & personal-saker ved instituttet.

Faglig stab

På fakultetsstyremøtet i oktober ble det vedtatt at Espen Gamlund, Gunnar Karlsen, Richard Sørli, Trygve Lavik, Hans Marius Hansteen og Mette Kristine Hansen får sine faste stillinger ved Institutt for filosofi og førstesemesterstudier økt til 100 % stillingsstørrelse knyttet til ex.phil..

På siste fakultetsstyremøte nå før jul ble det vedtatt å ansette de to innstilte til førsteamanuensisstillingene her ved FoF (omtalt i FoF-bulletin2/2014). De to som nå er ansatt er [Jesse Tomalty](#) (praktisk filosofi) og [Michael Baumgartner](#) (teoretisk filosofi). Ansettelsestidspunkt vil skje etter nærmere avtale med de to.

Arild Utaker fylte 70 år 5. september. Mer om Arilds tid ved FoF lenger bak i bulletinen.

Husstyrets hvem og hva

1. mai 2015 ble det nedsatt et husstyre for Sydneplassen 12-13. Styret er sammensatt av to representanter fra administrasjonen, verneombud, en representant for de vitenskapelig ansatte samt en studentrepresentant.

Følgende personer er oppnevnt som medlemmer:

- Kirsten Bang, seniorkonsulent - leder
- Charlotte Hallberg, førstekonsulent
- Ole Hjortland, verneombud
- Sveinung Sivertsen, stipendiat
- Sindre Søderstrøm, student

Leder kaller inn til møter og sørger for at det skrives referat fra disse. Referatene publiseres på fakultetets nettsider:

<http://www.uib.no/hf/22090/husstyra-ved-hf#>

Administrasjonssjef møter i styret ved behov og kontaktperson på fakultetet er rådgiver Arnhild Thorseth.

Husstyret skal gi instituttledelsen råd i saker vedrørende arealene på Sydneplassen 12/13 innbefattet nærliggende utearealer. Styret kan selv fatte vedtak i saker som ikke har vesentlige budsjettmessige konsekvenser og/eller kommer i konflikt med det som naturlig tilligger instituttledelse eller instituttråd.

Styrets arbeidsoppgaver vil være som følger:

- Vedlikehold og videreutvikling av det fysiske arbeidsmiljøet i bygget.
- Rådgivende organ for kontorbruk og arealdisponering.
- Rådgivende organ for oppussingstiltak.
- Vedlikehold og videreutvikling av husets (innvendige) estetiske uttrykk. Styret skal ha et særlig ansvar for instituttets kunstsamling.
- Brannvernberedskap og brannvernorganisasjon: Oppfølging av gjeldende brannforskrift og universitetets brannbestemmelser.
- Forvaltning av studentenes lesesalsplasser og oppsyn med arealene studentene disponerer ellers.
- Forvaltning av innvendig utstyr og møbler i husets fellesarealer.
- Sikkerhetsspørsmål knyttet til bygget.

Saker høsten 2015 har stort sett vært knyttet til kontor- og arealdisponering, vedlikeholdsarbeid og inventaroppdydding.

Formidlingsprisen til Espen Gamlund

Espen Gamlund (Foto: Ingrid Endal)

[Formidlingsprisen](#) blir delt ut til en eller flere personer som har gjort en ekstraordinær innsats for å formidle resultat av forsknings- og utviklingsarbeid av høy kvalitet. For Gamlund er formidling utenfor academia del av forskeres samfunnsansvar. Og som han selv uttaler: «Forskningens legitimitet hviler tross alt på at forskere gir noe tilbake til samfunnet i form av formidling av den kunnskapen staten årlig investerer store pengebeløp i.»

Gamlund har drevet utstrakt forskningsformidling de siste 10 årene, gjennom kronikker, foredrag, paneldebatter, intervjuer i aviser og magasiner, sosiale medier, blogging,

film, og deltakelse i radio. Bl.a. driver han, sammen med Steinar Bøyum, Jørgen Pedersen og flere andre med interesse for etikk og politisk filosofi bloggen PolitiskFilosofi.no.

Det som kanskje utmerker Gamlund mest er at han bruker tid og energi på å formidle viktige etiske innsikter på en måte som gjør at flest mulig mennesker får en klarere forståelse av problemkompleksene. At ulike aktører utenfor universitetet etterspør hans kunnskaper sier det meste om hans evne til å formidle kompliserte ting på en måte som også er tilgjengelig for ikke-akademikere. Innleggene hans blir ofte delt av mange både på Facebook og Twitter, i tillegg til at en del av dem har vært kommentert direkte der det har vært mulig.

FoF gratulerer Espen med prisen!

Spurvugle- og Uglepris til Akademisk skrivesenter

Pål Steiner, Randi Benedicte Brodersen og Birger Solheim mottar Ugleprisen. Foto: Ida Bergstrøm (På Høyden)

Etter først å ha vunnet [Spurvugleprisen](#) som er HF-fakultetets pris for utdanningskvalitet, har skrivesenteret nå også blitt tildelt årets [Uglepris](#) som blir tildelt av Utdanningsutvalget etter nominasjoner fra fakultetene. Vinneren av Ugleprisen blir nominert videre til Kunnskapsdepartementets nasjonale Utdanningskvalitetspris. I tillegg til oppnådde resultater blir samarbeid mellom studenter, fagpersonale og andre aktører både i planleggings-, gjennomførings- og oppfølgingsfasen vektlagt når Utdanningsutvalget kårer årets Ugleprisvinner. Birger Solheim mener at det at de kan hjelpe den enkelte student med akkurat det vedkommende strever med er en vesentlig del av senterets suksessoppskrift.

FoF gratulerer med begge prisene!

Ny leder ved Akademisk skrivesenter

En blomsterhilsen på veien til Birger som takk for tiden ved FoF og for alt han har gjort for feltet «akademisk skriving»

Akademisk skrivesenter ble opprette som et pilotprosjekt for perioden 1. april 2014 – 31. desember 2016. Birger Solheim har, ved siden av å være koordinator for førstesemesteremnet *Akademisk skriving*, også vært leder for senteret fra oppstart av. Både i forkant av og underveis som senterets leder, har han hatt god kontakt med skrivesentre i andre land, bl.a. i Sverige (omtale i FoF-bulletin 2/2014). Han har også hatt tett kontakt med de andre førstesemester- og fagmiljøene ved HF. Med tildeling av både årets Spurvugle- og årets Uglepris er det åpenbart at senteret så langt har vært en suksess. Prosjektet skal evalueres høsten 2016 og på basis av denne vil Fakultetsstyret ved HF ta en beslutning om videre organisering og finansiering.

Fra januar går Birger, som er utdannet germanist, over i en førsteamanuensisstilling ved institutt for fremmed-

språk. Ny leder for Akademisk skrivesenter og koordinator for ex.fac.-emnet *Akademisk skriving* blir Hans Christian Farsethås (nederste bilde s. 5). Hans Christian har vært tilknyttet senteret fra oppstart. Tidligere var han prosjektleder for [Arbeidsmiljø på flerkulturelle arbeidsplasser](#) og han hadde også ansvaret for etter og videreutdanningskursene knyttet til «Norge som innvandringsland» så lenge disse var lagt til FoF.

FoF ønsker begge to lykke til i sine nye stillinger!

Frikjøp av Hallvard Fossheim

Frikjøpet gjelder deltakelse i forskningsprosjektet [From Racial Typology to DNA Sequencing](#). Den delen av prosjektet som Hallvard har ansvar for har tittelen: *Ethical aspects of research on DNA and ethnicity*. Frikjøpet har gått/går over perioden 31.mars 2013 - 31. Mars 2017 og omfatter 20% av fulltidsstilling.

FRIPRO-midler til Ole Hjortland

Prosjektet *'Anti-Exceptionalism About Logic'* har fått FRIPRO-støtte fra Norges Forskningsråd i kategorien 'Unge forskertalenter'. Prosjektet er skrevet av Pål Antonsen og Ole Hjortland her ved FoF. Prosjektet skal ledes av Ole Hjortland, og løper i perioden 2016-2020.

Logikk er studiet av hvilke standarder som finnes for god argumentasjon. Ideelt sett er dette standarder for resonnering i alle sammenhenger, fra et sjakkparti til matematiske bevis, fra økonomiske modeller til politisk diskurs. Det er imidlertid uenighet om nøyaktig hvilke standarder som faktisk gjelder.

Prosjektet skal utarbeide en ny teori om hvordan argumentative standarder identifiseres. Denne teorien kalles for Anti-Exceptionalism. Med det menes at logiske teorier ikke etableres forut for andre teorier, men snarere som svar på praktiske oppgaver i vitenskapene. Dette innebærer blant annet at arbeidet med logiske teorier bør bruke de samme metodene som vitenskapelige teorier flest. Det tradisjonelle synet på logikk som en medfødt rasjonell kapasitet blir dermed utfordret.

Innen prosjektet, som har en ramme på ca 10 millioner NOK, inngår også en stipendiat- og en post doc-stilling.

FoF gratulerer Ole Hjortland med tildelingen!

«Om grunnlaget for kvalitetsvurderinger i kunst: en begrepslig undersøkelse» - Simo Säätelä

er tittelen på prosjektet som Simo Säätelä har fått tildelt 346 287,- NOK til gjennom [Kulturrådet](#). Prosjektet går inn under Kulturrådets forskningsprogram [Kunst, kultur og kvalitet](#).

Simos sammendrag om prosjektet i søknaden fungerer også glimrende som en presentasjon av det her i bulletinen:

«Ulike typer av estetisk relativisme vil benekte at det kan finnes noen standarder for kunstnerisk kvalitet. Et hovedanliggende i dette prosjektet er å vise at vi ikke trenger å akseptere en slik relativisme, selv om vi ikke kan formulere ett sett med «objektive» kvalitetskriterier. For å kunne forstå hvordan kvalitetsbedømmelser kan være tilforlidelige selv om de hverken kan betraktes som rent subjektive eller rent objektive vurderinger, må vi gå tilbake til Humes redegjørelse for «smakens standard».»

FoF gratulerer Simo med tildelingen!

Avlagte mastergrader h2015

Sara Bruteig Olsen: *Affirmasjonens puls – En undersøkelse av den undertrykte og revolusjonære kropp hos Gilles Deleuze* (veileder: Helge Pettersen).

Sara Bruteig Olsen trer i møte med Deleuze (med Guattari) sin tenkning, for å kunne utforske de kroppslige utgangspunkt for den menneskelige tilstand. Kroppen har fått underminert sin aktive kraft og sin refleksjonsevne. Den har vært utsatt for en produksjon av mangel med hensyn på begjæret som har gjort den undertrykt og angstredent. Bortenfor subjektstenkningen og det menneskelige selvforholdets dualistiske splittelse, vises det til en ren tilblivelse av multiplisiteter og inten-

siteter, som besitter et frigjøringspotensiale. Nettopp den sårbare og utsatte kropp åpner for en bekreftelse av revolusjonære muligheter. Her blir ikke minst Deleuzes utlegning av Francis Bacons kunst viktig for Bruteig Olsens forståelse. Oppgaven forsøker via Deleuzes filosofi å få fram muligheten for en sunnere, full kropp, som er frigjort fra undertrykkelse og som ikke lenger faller inn i tomme eller krefteaktige kroppslige posisjoner, en livsbe-kreftende kropp som er i tilblivelse, samtidig som den aksepterer de farer og de tap som er forbundet med livet.

Lurii Kozik, Preben Sørheim og Sara Bruteig Olsen

Preben Sørheim: *Antiepikuristiske essays – En kritisk undersøkning av epikurisme om død, velferd og tid* (veiledere: Espen Gamlund og Carl Tollef Solberg)

I oppgaven setter Preben Sørheim samtidsdebatten om døden som et onde i sammenheng med de etiske debattene om velferd og verditeori. Sørheim identifiserer to posisjoner i denne debatten: Epikurister, inspirert av den hellenistiske filosofen Epikur, mener at døden ikke er et onde for personen som dør. Antiepikurister mener på den annen side at døden er et onde for personen som dør. Sørheim lander på antiepikuristenes side i dette spørsmålet. I sin kritikk av epikuristene ser han særlig på implikasjonene av deres syn på døden som et onde for velferdsteorier,

aggregasjon av velferdsteorier og forholdet mellom velferd og tid, implikasjoner som blir kritisert for å være inkonsistente og uplausible. Oppgaven består av tre, relativt selvstendige essays. Det første essayet gir en oversikt over debatten om døden som et onde og drøfter de mest lovende innvendingene mot epikurismen. Det andre essayet ser på epikurismens velferdsteoretiske implikasjoner. Det tredje essayet ser på epikurismens verditeoretiske implikasjoner.

Lurii Kozik: *Ownership Rights of Natural Resources: The Lockean Perspective* (veileder: Jørgen Pedersen)

Hva er det som gir grunnlag for legitim tilegning av naturressurser? Kozik argumenterer i masteroppgaven for at dette er et filosofisk spørsmål og vender seg til den Lockeanske tradisjonen for å finne svar. De virkelige eiendomstvistene som skal teste den lockeanske teorien er diskusjonen om olje i Lofoten og en konflikt om grenser på Nordpolen. Koziks fokus ligger på hovedbegreper hos Locke som det Lockeanske proviso, og arbeidsteorien om eiendom. I dialog med viktige fortolkere av Locke, som Robert Nozick og Michael Otsuka, argumenterer han for at en revidert versjon av det lockeanske proviso og arbeidsteorien om eiendom gir det beste utgangspunktet for å diskutere eiendomstvister i den virkelige verden.

Nytt fra studentene ved FoF

Fadderuken

Dette semesteret hadde fagutvalget tatt initiativ til å gi fadderuken til de nye filosofistudentene et mer filosofisk særpreg. Bachelor og masterstudenter gikk sammen for å lage et program som skulle vise de nye studentene hva som gjør filosofifaget og miljøet rundt det til den unike opplevelsen som det er. I tillegg til å delta på de ordinære fadderarrangementene, hadde filosofi-faddergruppen to kvelder med aktiviteter spesielt rettet inn mot filosofistudiet. Første kveld gikk med til å fortelle om hvordan det er å studere filosofi ved UiB. Fadderne pratet litt generelt om studiet, besvarte spørsmål og informerte om nyttige og spennende linker til forskjellige filosofi-relaterte nettsider. De vordende studentene fikk også en guidet tur gjennom femte etasje,

hvor de fikk se både Wittgensteinarkivet og masterlesesalene. Den siste kvelden hadde vi filosofileker i en forelesningssal på instituttet. I det ene rommet ble man delt inn i to grupper, der den ene siden skulle prøve å bygge opp en definisjon mens den andre gruppen skulle prøve å bryte den ned. I det andre rommet satt en og en filosofistudent overfor hverandre og byttet på å argumentere for eller mot en påstand, slik man skal ha gjort på skolen i Athen i Platons tid. Senere på kvelden var det utkledningsfest på Bryggen Nightclub, hvor temaet var maskerade. Filosofifaddergruppen bestemte seg for å gi temaet en unik vri, ved å omformulere temaet til "Facebook, den sosiale maskeraden". Studentene printet dermed ut kopier av sine egne profilbilder, som de festet til seg selv. Det samfunnskritiske og humoristiske innslaget ble tatt vel imot av andre medstudenter på Bryggen Nightclub. I det hele tatt var det en svært underholdende og spennende uke, både for fadderbarn og faddere, og vi i fagutvalget håper at det gjør sitt til å styrke studentmiljøet og forhåpentligvis minke frafallet. Vi tror også at denne uken gjorde sitt til at antall medlemmer i fagutvalget nå er det høyeste på svært lenge.

Fra fadderuken høsten 2015

Sjakkturnering

Tirsdag 17. september ble det avholdt sjakkturnering i regi av fagutvalget. Denne gangen var turneringen eksklusivt for filosofistudenter. Det var likevel mange fremmøtte, til sammen 16 deltagere, og mange tilskuere. Det var oppvarming på instituttets regning - kaffe og pannekaker ble servert. Det var behov for dette, ettersom turneringen varte i flere timer. Det var premier også denne gangen. Jon Rosén vant en liten sjokolade for tredje-plassen. Sindre O. Söderström gjorde seg verdig en stor sjokolade for andreplassen. Paal Kvarberg vant foreløpig eierskap over instituttets nye vandrepokal, som symboliserer absolutt sjakkdominans. Denne pokalen har Kvarberg i ettertid vist frem i både tide og utide, og neste sjakkturnering kan ikke komme raskt nok for de øvrige sjakkentusiastene ved instituttet.

Underkomité for sosialt liv og røre

Ellers har underkomité for sosialt liv og røre videreført tradisjonen fra forrige semester ved å invitere alle studenter til nesten-faglige aftener på Ad fontes hver måned i tiden rundt utbetalingene fra Lånecassen. Komitéen melder om godt oppmøte og stor entusiasme rundt dette ritualet, og spesielt gode tilbakemeldinger på de sirlig utførte invitasjonene.

Og....

Diverse studentdrevne lesesirkler har det også vært.

Alt i alt – et flott semester sett med både fagutvalgets og FoF-ansattes øyne!

Klimauken: Fra Bergen til Paris

I lys av De forente nasjoners klimakonferanse i Paris (COP21) fra 30. november til 12. desember i år var det et personlig ønske å rette oppmerksomheten mot klimautfordringene vi er kjent med og problematikker relevant til en viktig konferanse – som så ut til å inneha potensiale for å komme frem til en avtale i tiden som ledet opp til møtet i lysenes by. I den anledning skulle kunnskap, kompetanse og erfaring på feltet gjøres tilgjengelig for et åpent publikum her i Bergen.

Fra venstre: Eystein Jansen; Pål Lorentzen og Trygve Lavik

Som styremedlem av studentorganisasjonen FNstudentene og prosjektleder for et klimaarangement i Bergen ble det etterhvert opprettet et samarbeid med Siri Gloppen og [Centre on Law & Social Transformation \(under Institutt for sammenlignende politikk ved UiB, og en del av KLiMPSnettverket\)](#). Vårt ønske var å tilby et bredt spekter av kunnskap og faglige perspektiv på klimautfordringene. Forskjellige fagretninger skulle representeres for å gi publikum et helhetlig bilde av de komplekse utfordringene som knyttes til klimaforandringene – forandringer som berører oss alle i stor eller liten grad. Som filosofistudent var det et opplagt valg å få med kompetanse fra Institutt for filosofi ved UiB, og vi ble alle glad for at førsteamanuensis Trygve Lavik – som ansvarlig for miljøetikkfaget ved instituttet – aksepterte vår forespørsel om å legge frem miljøetiske utfordringer og problematikker knyttet til rettferdig ansvarsfordeling.

Det var videre en stor glede å etterhvert kunne knytte til oss flere andre organisasjoner med samme aspirasjoner, slik som Naturvernforbundet Hordaland, men også Naturvernstudentene, for å kunne stable på beina et samarbeidsprosjekt som ble [Klimauken: Fra Bergen til Paris](#) fra og med 25. november til og med 2. desember.

Alt i alt fikk vi altså opprettet en felles uke dedikert til klima og utfordringene dertil gjennom tre arrangementer. Det ble gjennomført en klimamarkering lørdag 28. november samtidig som flerfoldig tusen andre markeringer rundt om i verden, i tillegg til to møter som ble arrangert på Litteraturhuset i Bergen hvor publikum fikk høre tankene til blant andre

Eystein Jansen, Trygve Lavik, Pål Lorentzen, Ellen Viste, Erik Martiniussen, Julie Andersland og Endre Tvinnerheim. Det ble også satt av tid på Litteraturhuset i Bergen til en videooverføring med representanter fra den norske forhandlingsdelegasjonen i Paris.

Å se tilbake på dette unike samarbeidsprosjektet er en fornøyelse. Alle arrangementene fikk se veldig godt oppmøte, og samarbeidet mellom organisasjonene fungerte utmerket. Ekstra spennende er det å se at entusiasmen for klimakonferansen i Paris skulle se seg berettiget i et positivt resultat i form av en universell avtale mellom partene som ble lagt frem på konferansens siste dag. Avtalen er dog bare en begynnelse, og det blir spennende å se hvordan verden vil løse utfordringene praksis og ikke minst hvordan miljøetikken vil utvikle seg dette århundre.

Emil Perron,

Prosjektleder Klimauken: Fra Bergen til Paris
Styremedlem FNstudentene og ba-student i filosofi

Bachelorstudent i filosofi ved UiB

Alumnusarrangement

[Årets alumnusfest her ved FoF](#) gikk av stabelen om kvelden 11. september. Denne gangen hadde vi i tillegg til våre alumnus også invitert emeriti, ansatte og studenter. Arrangementet ble holdt på et for anledningen festpyntet 209/210 her på Sydnesplassen 12/13. Vigdis Kvam, Ole Hjortland og Steinar Thunestvedt holdt innlegg om filosofers yrkesmuligheter både innenfor og utenfor akademien. Flere av studentene som var til stede ga uttrykk for at det var både betryggende og kjekt å høre at det var rom for filosofer innen mange ulike områder, både innen offentlig og privat sektor i dagens samfunn.

UiBs [hovedalumnusdag](#) var i år lagt til lørdag 12. september. Her var det en rekke ulike foredrag på Studentsenteret gjennom hele dagen. Det var en rekke ulike tema og alle fakultetene var representert med innlegg fra sine fagområder. I tillegg hadde en god del av fagmiljøene lagt sine treff til pausen mellom hovedprogrammet (11-17) og festen på Kvarteret som startet kl. 20 denne dagen.

Undervisning våren 2016

Kode	Emne	Faglærer
FIL105/235/335	Sinnsfilosofi	M. Hansen og G. Karlsen (FS)
FIL106/236/336	Miljøetikk	T. Lavik (FS) / E. Gamlund (FS)
FIL116/216/316	Moderne politisk teori	J. Pedersen (F)
FIL120	Filosofihistoria frå antikken til opplysningstida	H. Fossheim og O. M. Skilleås (FS)
FIL122	Eitt filosofisk originalverk frå antikken til opplysningstida	P. de Cuzzani (FS)
FIL125	Introduksjon til teoretisk filosofi	S. Bangu og R. Sørli (F) M. Hansen (S)
LOG110	Introduksjon til formallogikk	E. Kolflaath (F) / O. Hjortland og G. Karlsen (S)
LOG111	Deduksjon, modellteori og metalogikk	E. Kolflaath (F) / O. Hjortland og G. Karlsen (S)
FIL215 / FIL315	Fenomenologi og eksistensfilosofi	Anne Granberg (F)
FIL218 / FIL318	Estetikk (E)	O. M. Skilleås (F)
FIL219 / FIL319	Vitskapsfilosofi (E)	S. Bangu og K. Cahill (F)
FIL220 / FIL320	Metafysikk	O. Hjortland (F)
FIL229 / FIL329	Nyare fransk filosofi	H. Pettersen (F)
FIL230/231 /232/240 /310/330 (Opne emne)	Introduction to Legal Philosophy	C. von Villiez (F)
	Advanced Epistemology	O. Koksvik (F)
	John Rawls: Rettferdighet som rimelighet	R. Sørli og J. Pedersen (F)
FIL234/ FIL334	Filosofi og kjønn	K. Sampson (F)
FIL238/ FIL338	Det moderne: Klassiske tekstar	P. de Cuzzani (F)
FIL251	Bacheloroppgåve i filosofi	
FIL311	Masterseminar 1 (E)	Ole Hjortland
FIL312	Filosofiske kjelder og kjeldekritikk (E)	Ole Hjortland
FIL313	Masterseminar 2 (E)	Ole Hjortland
FIL314	Forskningsprosjekt I filosofi	
FILO350	Masteroppgåve	
DIDAFIL2	Filosofididaktikk 2	H. M. Hansteen (F)

F= forelesninger; S= seminarer; E=undervises på engelsk;

Høstens internasjonale konferanser, workshops m.m.

De fleste arrangementer som annonseres i FoF-kalenderen har ikke fått egen omtale her i bulletinen. Dette fordi vi i utstrakt grad bruker hypertekst siden bulletinen først og fremst legges ut på nett og sendes til folk i elektronisk utgave. Vi tar likevel med deltakere samt titler på innlegg til de største arrangementene som ikke har egen omtale annet sted i bulletinen:

8. oktober: [Anti-Exceptionalism About Logic](#) hvor Ole Hjortland hadde hovedansvar for workshopen.

Foredragsholdere var:

[Øystein Linnebo](#) (CSMN, University of Oslo) "The Logic of Potential Infinity"

[-Gil Sagi](#) (Edelstein Centre, The Hebrew University / MCMP, LMU Munich) "Invariance criteria: terms and constraints"

[-Robbie Williams](#) (University of Leeds) "Rational Illogicality"

[-Torfinn Huvenes](#) (CSMN, University of Oslo) "Epistemic Contradictions"

[-Tim Button](#) (University of Cambridge) "Logicity, invariance and measure"

15.-16. oktober: [Thinking Through the Ages](#) Hallvard Fossheim hadde det faglige ansvaret for denne konferansen.

Foredragsholdere var:

[-Ellisif Wasmuth](#) (University of Cambridge): "Finding Meno: Stingrays and Self-knowledge in Plato's *Meno*"

[-Jonas Jervell Indregard](#) (University of Oslo): "Changing One's Empirical Character: Mental Powers and Moral Cultivation in Kant"

[-Feroz Mehmood Shah](#) (University of Oslo): "Conscience and Moral Self-Knowledge from Kant to Hegel"

[-Eyjólfur K. Emilsson](#) (University of Oslo) **Keynote I:** "Leibniz, Plato, Plotinus: Leibniz' Platonism Explored"

[-Jens Kristian Larsen](#) (University of Copenhagen): "Godlikeness and the ideal of contemplation in Plato's *Theaetetus*"

- [Matias Slavov](#) "Explaining Hume's Newtonianism by A Hybrid Interpretation"

[-Zacharias Andreadakis](#) (University of Michigan): "The *Hippias Minor*: An exercise in fiction"

-[Vivil Valvik Haraldsen](#) (University of Oslo) “*Doxa* in Plato’s Republic”

- [Mark Thomas Young](#) (University of Bergen): “Manual Labor and “Mere Mechanics””: Bacon and the Deprecation of Craft Skills in Early Modern Science”

-[Hallvard Stette](#) (Uppsala University) “The Method of Collection and Division in Plato’s *Phaedrus*”

- [Reier Helle](#) (Yale University): “Aristotle on Sight and the Transparent: the Blind Spot Argument”

-[Ambra Serangeli](#) (University of Oslo): “Galen’s design argument vs. Epicurean evolution in *De Usu Partium*”

- [Pål Rykkja Gilbert](#) (University of Oslo): “The nature and shortcomings of Spartan virtue”

-[Alexander Stöpfungshoff](#) (Uppsala University): “Godfrey on Practical Wisdom and the Particular”

-[Fredrik Nilsen](#) (University of Tromsø): “Kant as the first philosopher of free will”

-[Miira Tuominen](#) (University of Helsinki)

Keynote II: “Justice to the Living: Caring for the World as Caring for Oneself in Ancient Philosophy”

-[Hege Dypedokk Johnsen](#) (University of Stockholm). “Erôs, Moderation and the Encouragement of Courage in Plato’s *Charmides*”

16.-17. november: [The Cognitive Basis of Logico-Mathematical Knowledge](#) var det Sorin Bangu som sto for.

Foredragsholdere var:

-[Rolf Reber](#) (Oslo, Psychology): “The Aesthetic of Truth in Mathematics”

-[Mario Santos-Sousa](#) (Univ. College London, Philosophy): “Understanding Basic Arithmetic”

-[Helen De Cruz](#) (Amsterdam, Philosophy): “Testimony and the Acquisition of Number Concepts”

-[Karim Zahidi](#) (Antwerp, Philosophy): “Numerical Cognition from a Radical Enactive Point of View”

-[Catarina Dutilh Novaes](#) (Groningen, Philosophy): “The Phylogeny and Ontogeny of Deductive Reasoning: a Cultural Story”

-[Sorin Costreie](#) (Bucharest, Philosophy): “The Geometrical Roots of Arithmetical Cognition: Frege and Dehaene”

-[Joe Morrison](#) (Belfast, Philosophy): “Second Philosophy and Logical Contingentism”

-[Fabio Sterpetti](#) (La Sapienza Rome, Philosophy): “Mathematical Knowledge, the Analytic Method and the Naturalization of Mathematics”

-[Andrea Bender, Sieghard Beller](#) (Bergen, Psychology): “Numeration Systems as Cultural Tools”

-[Max Jones](#) (Bristol, Philosophy): “Active Numerical Perception”

-[Jean-Charles Pelland](#) (Montreal / London, Philosophy): “On the Internalist Origin of Numerical Cognition”

-[Sorin Bangu](#) (Bergen, Philosophy): “Methodological Remarks on the Experiments on Infants’ Arithmetical Abilities”

For de som ønsker en samlet oversikt over samtlige arrangementer ved FoF anbefaler vi en titt i kalenderen:

<http://www.uib.no/fof/kalender>

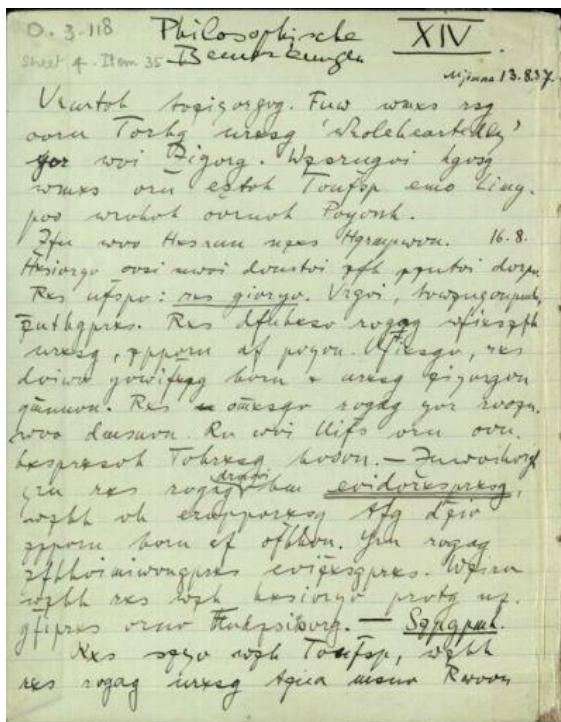
Wittgensteinarkivet

Professor [Allan Janik](#) ved Brenner-arkivet i Innsbruck og forfatter av en rekke viktige publikasjoner om Wittgenstein besøkte UiB i forbindelse med en tverrfaglig workshop om Habsburg-imperiet 29.-30. oktober. Sistnevnte dato ble det også arrangert mottagelse for Janik ved Wittgensteinarkivet, hvor det ble gjort stas på ham som en viktig bidragsyter til WABs arbeid opp gjennom årene.

Arrangementet markerte også en annen viktig hendelse, nemlig at det i løpet av høsten har blitt lastet opp mer enn 10 000 splitter nye, høyoppløselige faksimiler av Wittgensteins Nachlass på Wittgensteinarkivets online-ressurs wittgensteinsource.org. Wren Library i Cambridge og Det østerrikske nasjonalbiblioteket i Wien har produsert faksimilene med støtte fra WABs samarbeidspartner Stanhill Foundation, og de har blitt tilgjengelig på nett av WAB i samarbeid med IT-partnerne Net7 i Italia og UB ved UiB. I overskuelig fremtid vil også resten av faksimilene bli lastet opp, slik at alle 20 000 sider av Nachlasset blir fritt tilgjengelig på nettet. I tillegg til WAB gjør også andre prosjekter og institusjoner bruk av wittgensteinsource.org. Nettsiden huser allerede nå faksimilene til G.E. Moores notater av Wittgensteins forelesinger, utgitt av David Stern ved Univ. i Iowa, og kommer snart til å

tilby også faksimilene av Logisch-Philosophische Abhandlung og Tractatus logico-philosophicus med Wittgensteins egne rettelser i margin, utgitt av Det østerrikske nasjonalbiblioteket. Dette er materiale som ikke har vært tilgjengelig digitalt før, heller ikke i den kommersielle utgaven The Bergen Electronic Edition (OUP 2001). Samtidig med faksimilearbeidet fortsetter arbeidet i 2016 med å portere og tilgjengeliggjøre de maskinleselige versjonene fra CD-ROM til nettversjon.

Første side i Ms-118

Christian Erbacher

Etter å ha avsluttet forskningsprosjektet "Shaping a Domain of Knowledge by Editorial Processing: The Case of Wittgenstein's Works" (NFR 213080) i juli, fortsetter Christian dette arbeidet i et nytt forskningsprosjekt, denne gangen ved Universität Siegen (Tyskland). Det Tyske Forskningsrådet har innvilget forskningsklyngen [Medien der Kooperation](#) til sammen ca 10 millioner Euro de kommende fire årene. Innenfor rammen av denne gruppen av prosjekter vil Christian fortsette sin utlegning om redigeringshistorien om Wittgensteins Nachlass, som denne gangen også vil omfatte historien om Wittgensteinarkivet her ved FoF. Det innebærer, til stor glede for oss her ved FoF, at Christian vil komme på forsknings-

besøk til FoF også i de kommende årene. Her og nå vil Christian svært gjerne takke FoF, Wittgensteinarkivet og UiB for i mange år å ha gitt ham et stimulerende intellektuelt hjem. Sagt med Christians egne ord: "I leave Bergen gratefully, and with rich philosophical experiences that I hope to bring to fruition in a new academic environment."

Vi tar også med at Christian har hatt en 10% bistilling her ved FoF i høst, bl.a. for å bidra til søknadsskriving ved WAB og for å være vert ved Gottfried Gabriels gjestevisitt.

Gottfried Gabriel gjester WAB

Her følger Erbachers omtale av besøket:

"In November, Professor em. Gottfried Gabriel gave two guest-lectures at FOF. In the first lecture ["Logical and Analogical Thinking"](#), Gabriel argued that logical and analogical ought to be recognized as complementary forms of presentation in philosophy. This he demonstrated through two exemplary protagonists for each form: Frege as the example for logical and Wittgenstein as the example for analogical thinking. It was surprising that both thinkers described their form of presentation with the same term: "übersichtliche Darstellung" (surveyable representation). This already points to cognitive value of different forms of presentation which Gabriel's second lecture dealt with more specifically. In ["The Cognitive Value and Ethical Relevance of Literature"](#), Gabriel argued that the particular mode through which literature can have cognitive and ethical value consists in the capacity to "make things present" ("Vergegenwärtigungsleistung"). Thus, he added to the cognitive value of surveyable representations by logical and analogical thinking the cognitive value of literary re-presentation. All three forms are means of philosophy. The audience enjoyed both lectures tremendously and followed it up by fruitful discussion.

[Gottfried Gabriel](#) has been Professor of Philosophy at the University of Jena where he contributed to re-establish a philosophical institute with an outstanding tradition: around 1800, it was the cradle of German Idealism and one hundred years later Frege laid the

foundations for modern logic there. In accordance with this local tradition, Gabriel published many articles on Frege and edited some of his papers and letters. He also completed the monumental 13-volume project of "Historisches Wörterbuch der Philosophie". Through his work on systematic questions that spans over many decades, he prominently contributed to the recognition of the philosophical significance of different forms of presentation. His "summa", as he says, has just been published under the title "[Erkenntnis](#)" (De Gruyter, 2015). "

En samlet oversikt over besøkende til WAB finnes på side:

http://wab.uib.no/wab_goingon.page

Workshop om Kant

Carola Freiin von Villiez organiserte en Kant-workshop på Solstrand 25. - 28. juni. Workshopen samlet en rekke filosofer og rettsvitere frå Norge, Tyskland, Nederland og Brasil. Dette var en oppfølging av workshopen som ble holdt ved [Universität Vechta](#) i 2014 og er således del av et lengre samarbeid. Diskusjonstema på årets workshop var Kant's *Doctrine of Virtue* i lys av hans *Doctrine of Law*. Deltakerne var Prof. Dr. Thomas Mertens ([Faculty of Law, University of Nijmegen, Netherlands](#)): "On the Unity of the Metaphysics of Morals"; [Prof. Dr. Georg Mohr](#) (Department of Philosophy, University of Bremen, Germany): "Zwecke, die Pflichten sind?"; [Prof. Dr. Carola Freiin von Villiez](#) (Department of Philosophy, University of Bergen): "Moralisches Gefühl und Gewissen: der innere Gerichtshof bei Kant und Smith"; [Prof. Dr. Jean-Christophe Merle](#) (Department

of Social Sciences and Philosophy, University of Vechta): "Achtung und Liebe"; [Prof. Dr. Alessandro Pinzani](#) (Department of Philosophy, Universidade Federal De Santa Catarina, Brazil): "Ist wohlüstige Selbstschändung ein Verbrechen? Das schwierige Verhältnis von Rechts- und Tugendpflichten in der Metaphysik der Sitten"; [Prof. Dr. Christel Fricke](#) (Department of Philosophy, University of Oslo): "Achtung, Pflicht und Strafe"; [Prof. Dr. Ulli Rühl](#) (Faculty of Law, University of Bremen): "Methodenlehre, kasuistische Fragen und Kasuistik in Kants Rechts- und Tugendlehre"; [Prof. Dr. Dietmar von der Pfordten](#) (Faculty of Law, University of Göttingen): "Zum Rechtsbegriff in Kants Rechts- und Tugendlehre".

Diskusjonene var intense og varte til ut i de små nattetimer. Samarbeidet mellom disse forskerne fortsetter med en tredje workshop om Kant's Religionsschrift ved University of Vechta i 2016. [De Gruyter-Verlag](#) har sagt ja til å utgi et eget bind som omfatter bidragene fra forrige og dette års workshops i løpet av 2016.

«Subjektivering og lidelse»

[Filosofiseminaret](#) ble arrangert av forskergruppen for subjektivering og senmodernitet ved UiB og ble avholdt ved Olav H. Hauge-senteret i Ulvik, 21.-22. august 2015. Både ansatte og tidligere studenter som er med i forskergruppen holdt innlegg:

Fredag 21. august:

-[Ivar Bu Larssen](#): «Lidelsen i et bibelsk og teologisk perspektiv: Salme 22, Job og Tillich»

-[Kristina Miklavic](#): «Shame: Understanding its Positive Notions for Individual Transformation»

-[Åse Thoresen](#): «'Descending into the depths of my flesh...': om den horrible erotikk i Octave Mirbeaus Torture Garden (1899) »

-[Helge Pettersen](#): «Kroppslig erfaring, lidelse og eksistens hos Nietzsche og Dostojevskij»

Lørdag 22. august:

-[Arild Utaker](#): «Frå Freud til Foucault og tilbake igjen»

-[Kristin Sampson](#): «Diktning og lidelse»

-[Stein Hevrøy](#): «'Ein gneiste i den store eld': subjekt og natur i nokre dikt av Olav H. Hauge og Kjartan Hatløy»

-[Hans Jacob Ohldieck](#): «'Mellom flo og fjære i fremmed land.' Lidelse og overskridelse hos Marguerite Duras»

-[Kristine Trøeland](#): «Idealiseringen av lidelse fra et miljøperspektiv. Innebærer selv økologisk smerte et frigjørende og styrkende potensial?»

Bergensnettverket for kvinner i filosofis årlige konferanse

Årets konferanse var lagt til [Grand Terminus](#) i Bergen 9. og 10. oktober. Tittel og tema for konferansen var «[Filosofien og Grensen III – Det offentlige /Det private & Hannah Arendt.](#)» Deltakere kom både fra vårt nettverk (bnkf) og det danske [Nätværk for Kvinder i Filosofi](#) (NKIF). Følgende innlegg ble holdt:

Fredag 9. oktober:

-[Marie Skjoldal](#): «Humanisme, produksjon og meningsløshet: Et forsøk på å forstå unges engstelse»

-[Anne Vedvik](#): «Begeistringsledelse – et sentimentalt dannelsesprosjekt i arbeidslivet?»

-[Nanna Tazarek Holm & Katla Heðinsdóttir](#): «Debra Satz og de moralske grænser for markeder.»

-[Marianne Walderhaug](#): «Filosofiske samtaler i fengsel: Kritiske refleksjoner med undring som mål»

-[Randi Elisabeth Amundsen](#): «Det private og det offentlige mulighet og vilkår i Homers (uni-)vers»

-[Ragnhild Iveranna Hogstad Jordahl](#): «Is conceivability a guide to real possibilities?»

Lørdag 10. oktober:

-[Helgard Mahrdt](#): «To think about the Unpredictable with Hannah Arendt»

-[Helene Scot-Fordsmann](#): «Hvor er vi når vi tenker? Om Arendts begreb om tenkning og konsekvenser for filosofien»

-[Lene Auestad](#): «Pluralitet og offentlighet i massenes tid»

-[Rikke Moresco Lange](#): «Solidarity or Marginalization? - Public homogeneity and the privatization of difference»

-[Laura Haaber Ihle](#): «Holding on to reality in a virtual public realm - using Hannah Arendt's distinction between the private, public and social realm to discuss whether the Internet can be understood as a functioning public realm»

-[Lene Kristine Konrad](#): «Private data?»

-[Anne Granberg](#): «Natality – Plurality – Freedom: Turning Heidegger inside-out»

Tverrfaglig workshop om Habsburg 29.-30. oktober

Institutt for fremmedspråk (IF) arrangerte [tverrfaglig workshop om Habsburg](#) hvor bl.a. Allan Janik var invitert. Fra FoF var også [Hans Marius Hansteen](#) og [Knut Venneslan](#) deltakere. Tittelen på workshopen var «The Habsburg Intellectual Heritage and the French-German Transfer of Modernism» med undertittelen: “Cultural Border Crossing and the Political Breakdown of Austria-Hungary in Philosophy, literature and Art”.

Workshopens ‘keynote speaker’ [Allan Janik](#), Universitetet i Wien og også velkjent for FoF særlig da via Wittgensteinarkivet var workshopens ‘keynote speaker’, med innlegget: *Ibsen, Weininger and Critical Modernism: Joyce and Wittgenstein*

Hans Marius Hansteen holdt innlegget *Some remarks on Lukacs' 'History and Class Consciousness'* og Knut Venneslan holdt innlegget *Musil og Kakania*

«International Colloquium on Law, Bioethics & Information Technology»

[Kollokvien](#) ble arrangert i Porto Alegre, Brasil ved [PUCRS](#) (Pontifical Catholic University, Porto Alegre), 3. – 5. November 2015.

Som en norsk delegasjon fra UiB, deltok [Paola de Cuzzani](#), [David Vogt](#), [Anders Ohnstad](#) og [Johannes Servan](#) på seminaret i Porto Alegre. Paola de Cuzzani var en av hovedtalerne. Tittelen på hennes innlegg var: «Trans-individuality and the Genesis of Rights». Innlegget la særlig vekt på relasjonen mellom det kollektive og det individuelle, eksemplifisert gjennom distinksjonen mellom rettigheter som et atomistisk individs formelle status, og som et performativt krav ytret av et sosial-historisk vesen. David Vogt, Anders Ohnstad og Johannes Servan utgjorde sammen et panel om “Recognition and Justice”. Hovedtema var sosial distanse, med hovedvekt på betydningen av empatisk interaksjon i

saksområder som immigrasjon, strafferett og psykologisk terapi.

Seminaret tok opp et vidt felt av tema og forskningsfelt fra vitenskapsteori og bioetikk, til sosialteori og nevrovitenskap. Til sammen utgjorde de et sett av workshops med den hensikt å undersøke mulige samarbeidsfelt mellom de respektive institusjonene. I tillegg til oss fra UiB var hovedsakelig også the [Brazilian Center for Research in Democracy \(PUCRS\)](#) og [Department of Philosophy, University of Miami](#) representert. Her følger en kort omtale av noen særlig lovende felt:

Moralsk beslutningstaking:

The Brazilian Center for Research in Democracy har designet et ambisiøst eksperiment i samarbeid med nevrologisk avdeling på [universitetssykehuset ved PUCRS](#). En av hovedanliggende er å studere spørsmålet om hvordan ulike sosiale kontekster påvirker vår kompetanse til å ta moralske valg. Fra ulike perspektiver innen filosofi, psykologi og samfunnsvitenskap ser vi mange muligheter for delta i en kritisk fortolkning av forskningsresultatene fra prosjektet. Dette vil utgjøre ett av hovedtemaene på konferansen i Bergen juni 2016.

Kvinne- og kjønnsforskning:

Det er uttrykt klar interesse fra alle tre parter om å arbeide sammen på dette feltet. Det mest konkrete og nærliggende resultatet av dette fremover vil være en konferanse i november 2016 i Porto Alegre, hvor flere forskere relatert til SKOK er invitert til å delta. Det er også en ambisjon om utveksling, både for studenter og forelesere.

Aktualisering av Spinoza:

Paola de Cuzzani er anerkjent for hennes betydelig bidrag til lesning av Spinoza og flere

av studentene i Porto Alegre har vist interesse for utveksling med utgangspunkt i studier av Spinoza i Bergen.

Generelt:

I et videre perspektiv er det også et bredt felt av kryssende interesser. [Ken Goodman](#) og [Otavio Bueno](#) fra Miami, ba oss hilse til alle kjente i Bergen og var interessert i tettere samarbeid over Atlanteren. Innenfor forskningsområde "moderne filosofi" var det klare felles referanser innen kritisk teori, fenomenologi, etc.

«Poetry and Philosophy» - prosjektets siste workshop

«Poetry and Philosophy»-prosjektet, som formelt ble avsluttet 30. november, arrangerte sin siste workshop, inkludert byvandring, i Athen, 21. - 24. oktober. Temaet for byvandringene var "Sider ved det religiøse liv i Platons Athen", og for workshop'en "Myter og filosofi hos Platon". Prosjektet hadde så langt lagt liten vekt på mytenes rolle i Platons filosofi. Dette aspektet ble i løpet av oppholdet i Athen behørig belyst, og planen er nå at workshop'en vil bli fulgt opp med en konferanse til våren, med tittelen "Myth, Ritual, and Initiation in Plato's Republic".

Akropolis

Programmet for byvandringene

- [Knut Ågotnes](#): "Athens religiøse geografi", med omvisning på Akropolis.
- [Hayden Ausland](#): "Were Plato's Academy and Aristotle's Lyceum Thiasoi (Religious Associations)?" , med omvisning i Lykeion
- [Gro Rørstadbotten](#): "The Eleusis Mysteries", med omvisning i Eleusis.

Programmet for workshop'en

- [Amund Børdahl](#): "Myte og sjanger"
- [Kristin Sampson](#): "The Myth of Time in Plato's Republic"

- *Njål Kvendseth*: "The mythic nature of the noble lie in Plato's Republic"
- *Kristian Larsen*: "Contemplation and initiation in the cave allegory"
- *Oda Tvedt*: "Metaphors of Birth in the Symposium: to be one is to be (one)another"
- *Hallvard Fossheim*: "Incantation, Myth, and Irrationality as a Basis for Philosophy in Phaedo and Republic"
- Rune Helland: "Lumen de Lumine"
- *Vigdis Songe-Møller*: "Fortellingen om ur-Athen og Atlantis: mellom myte, historie, kosmologi og filosofi" (Timaios og Kritias)

Forum og blogg for politisk teori

Følgende foredrag har blitt holdt i høst:

9. september: *Trygve Lavik*: [Historisk ansvar og rettfærdige klimakutt](#)

7. oktober: *Siri Gloppen*: [Rettsapparatets mulighet for å få til en mer rettfærdig klimapolitikk](#)

4. november: *Linda Nøstbakken*: [Rettfærdige klimaavtaler](#)

Og for de som ikke allerede har fått med seg høstens innlegg på bloggen [PolitiskFilosofi.no](#) anbefaler vi så absolutt en titt innom i løpet av juleferien.

FoF-folk i aksjon

I denne spalten tar vi med hva våre ansatte har deltatt på av ulike arrangementer utenfor UiB.

Soring Bangu har holdt følgende foredrag:

- "[The Skeptic is in the Details – A Naturalistic Approach](#)". FoF, UiB 23. april.

- "When Causation is Not the Point: Individualism v. Collectivism on Explanation." [Workshop: Emergence in Materials](#) IHPST Paris, 25.-27. mai.

- Commentary on Paul Snowdon "A Defence of Wittgenstein's Naturalism" på [Wittgenstein, Philosophy of Mind and Naturalism](#) (organisert

av the Nordic Wittgenstein Society) Bergen, juni.

- "Mathematical Knowledge from a Psychological Point of View" på [3rd Congress of the Association for the Philosophy of Mathematical Practice](#) Institut Henri Poincaré Paris, 2.-4. november .

- "Methodological Reflections on the Experiments on Infants' Arithmetical Abilities" på [The Cognitive Basis of Logico-Mathematical Knowledge](#). UiB, 16.-17. nov.

- "What is Distinctive about Distinctively Mathematical Explanations?" på workshopen [Mathematical Aims Beyond Justification](#) Vrije Universiteit Brussel, 10.-11. des.

I tillegg har Sorin:

- Vært med i programkomiteen for Filmat 2016 [Philosophy of Mathematics: Truth, Existence and Explanation](#) University of Chieti-Pescara 26.-28. Mai 2016.

- Organisert symposiet *Mathematical Knowledge: A Cognitive Approach at Society of Analytic Philosophy* Montreal, juni.

- Organisert den internasjonale tverrfaglige workshop [The Cognitive Basis of Logico-Mathematical Knowledge](#) UiB 16.-17. nov.

Amund Børdahl og *Gro Rørstadbotten* arrangerte 12. desember seminar i Retorisk Forum. Dagsseminaret varte fra 12.00-17.30 og ble avholdt på lunsjrommet i første etasje, Sydneplassen 12/13. Innleggene var ved Amund Børdahl, [Erling Aadland](#) (LLE), Gro Rørstadbotten, [Erik Skjeveland](#) (Stavanger), [Øyvind Rimbereid](#) (Stavanger), [Aslaug Nyrnes](#) (HiB) og Hans Marius Hansteen.

Paola de Cuzzani holdt innlegget "Trans-territorialità e linguaggio dei diritti" på konferansen [Rights and social Cohesion](#) i Genova 5.-6. oktober.

Halvard Fossheim har holdt følgende foredrag:

- "Creating an exhibition: Between research and administration", i sesjonen "Bringing Race/Ethnicity to Public Fora", [ISHPSSB \(International Society for the History,](#)

[Philosophy, and Social Studies of Biology](#))
2015 Conference, Montreal, 8. Juli.

- "Incantation, myth, and irrationality as a basis for philosophy in *Phaedo* and *Republic*", Poetry & Philosophy-workshop om myter og filosofi hos Platon, 24. oktober.

- "Comments", invitert ekspertkommentar i *Privacy and Ethics in relation to use of Personal Data for Research*, OECD Symposium, 25. november.

- "Method and Soul-Shaping in Plato's *Protagoras*", ISHR ([International Society for the History of Rhetoric](#)), Tübingen, 29. juli.

- «Nye premisser for internett-forsknings-etikk?», [Internet Research Ethics](#)-lansering, IMK

- "Past responsibility? History and the ethics of research", BSHS (*British Society for the History of Science*) 2015 Conference, Swansea, 4. Juli.

- Etiske utfordringer i aktuell forskning», for Tirsdagskaffeklubben ved Institutt for privatrett.

- «Renoir: *La grande illusion*», *Film og filosofi*, Universitetet i Tromsø/Verdensteatret, 9. november.

- «Research ethics and new forms of data for social and economic research», presentasjon av foreløpige resultater (med Peter Elias) for Global Science Forum 33rd plenary session, Paris, 26. november.

- "Research ethics, social science, and big data", WSSF ([World Social Science Forum](#)), Durban, 15. september.

- "Research, Ethnicity, and the Ethical Relevance of History", *Ancestry, Ethnicity, Race, and DNA* internasjonal forsknings-workshop, NTM, 4. september.

- "The character of philosophy", *Poetry & Philosophy-symposiet Poetry and Philosophy in the light of Plato's Apology*, UiB, 12. juni.

- "The presence of Socrates in Plato's *Apology*", [2nd Oslo Ancient Philosophy-konferanse](#), 31. oktober.

Claus Halberg har holdt følgende innlegg:

- "Deleuze contra phenomenology: Differences that make a difference." På den årlige [Deleuze studies-konferansen](#), Konstfak, Stockholm, 29. juni - 2. juli.

- "Origins Without Causes: On the Phenomenological Discourse on Origins". Biennalen for [International Society for the History, Philosophy and Social Studies of Biology](#), Université de Québec à Montréal, Montreal, 5.-10. juli, som del av en organisert panelsejning om temaet "opprinnelsesdiskurser" i samarbeid med [prof. Pascal Nouvel](#) og prof. Arild Utaker (FOF).

- "Neurosexist Non-Sense and a Neurofeminist No-Brainer." Innlegg holdt på heldagsseminaret [Gender and the Medical Humanities](#) ved [SKOK](#), UiB, 22. september.

- "Rethinking Partner Choice, Cooperation, and Parental Investment: Perspectives from Feminist Science Studies and Evolutionary Biology". Invitert foredrag holdt i samarbeid med dr. [Adele Mennerat](#) (postdoc ved Institutt for biologi, UiB) ved Senter for kvinne- og kjønnsforskning, UiB, 22. oktober, i forbindelse med [årets nasjonale kontaktmøte for kvinne- og kjønnsforskning](#).

Carola Freiin von Villiez deltok i høst som sakkyndig med ansvar for filosofi i et tverrfaglig humaniora-evalueringspanel for det Portugisiske Forskningsråd. Panelet evaluerte klagen som kom i etterkant av forskningsrådets evaluering av universiteter og forskningsinstitusjoner i 2013/2014, som styrer tildelingene av forskningspenger til instituttene inntil 2020.

Hans Marius Hansteen holdt innlegget "The connection between rhetoric and political thinking in Kant's minor writings" på konferansen [Rights and social Cohesion](#) i Genova 5.-6. oktober.

Ole Hjortland har holdt følgende foredrag:
- "Logical Pluralism and Epistemic Pluralism", [GAP.9, Osnabrück](#), Tyskland, 15. september.

- "Does Inferentialism Need Categoricity?", [Inferentialism Workshop](#), University of St Andrews, Skottland, 25. november.

- "[Anti-Exceptionalism About Logic](#)", MCMP Logic Seminar, MCMP, LMU Munich, Tyskland, 3. desember.

- Ole Hjortland arrangerte også workshopen "[Anti-Exceptionalism About Logic](#)" på FoF 8. Oktober.

Claus Huitfeldt har holdt foredrag på The Markup Conference 2015, Washington, DC, August 11 - 14, 2015.

Eivind Kolflaath har holdt følgende innlegg:
- «Combining Inferences and Stories» under Special Workshop: «Theory of Legal Evidence», som var del av [XXVII World Congress of the International Association for the Philosophy of Law and Social Philosophy](#) (IVR), Washington D.C., 30. juli.

- «Noen trekk ved bevisbedømmelsen i straffesaker» under [Politihøgskolens forskningskonferanse](#) i Oslo, 14. august.

- «Domskonferansens formål og form» og «Strukturering av bevisbedømmelsen» som ledd i Nasjonalt introduksjonsprogram for dommere, 14. oktober.

- «Bevisbedømmelse i praksis» under Dommerfullmektigforeningens årsmøte i Oslo, 16. oktober.

- «Perspektiver på bevisbedømmelse» i regi av [Forum for vitenskapsteori, Universitetet i Oslo](#), 4. november.

Helge Pettersen holdt foredraget «Noen tanker om nietzscheanske perspektiv i film og på filmkultur» i forbindelse med Salongen.no sitt tredagers Nietzschesymposion i Oslo i september. Foredraget fant sted 5. september i Cinemateket og tok blant annet opp forholdet mellom Nietzsche og Wagner og hvordan Wagner foregriper filmkulturen, og Deleuzes lesning av Orson Welles filmer. Welles film «[The Lady from Shanghai](#)» ble vist.

Alois Pichler har hatt presentasjoner:

- Om Wittgenstein Source på Literaturmuseum i Wien (16. november).

- Om Wittgensteinarkivets digitale edisjonsfilologi på Institut für den Wiener Kreis, også i Wien (17. november).

Kristin Sampson har holdt følgende innlegg:

- «Complicating Chaos: Re-reading Chôra in Light of Deleuze and Guattari's Notions of Smooth and Striated Space» på konferansen "[Daughters of Chaos: Deleuze Studies International Conference](#)" i Stockholm (Konstfack: University College of Arts and Craft, Stockholm) 29. juni – 1. juli.

- «Diktning og lidelse» på konferansen "[Subjektivering og lidelse](#)" ved Olav H. Haugesenteret i Ulvik 21.-22. august. Dette arrangementet ble arrangert i samarbeid med Forskningsgruppen for subjektivering og senmodernitet ved FoF (UiB).

- «The Myth of Time in the Republic» på workshopen "Poetry and Philosophy – Myth and Philosophy in Plato" i Athen (Athens Centre) 21.-25. oktober. Dette arrangementet ble arrangert av Forskningsgruppen for antikken ved FoF (UiB) og det NFR-støttede forskningsprosjektet Poetry and Philosophy.

- om Platons Symposion på arrangementet «Filosofisk onsdag» på Ulvik folkebibliotek 28. oktober.

- på [Volt](#) (i Bergen) om «1440: The Smooth and the Striated» av Gilles Deleuze and Felix Guattari, 11. november.

David G. C. Vogt har holdt følgende innlegg:

- «Friendship, sympathy, rhetoric and justice» på workshopen [Juridical and Literary Rhetoric from Ancient Times until Present: New Philosophical Aspects of Rhetoric and Law](#), Dubrovnik International University Centre, 24.– 25. September.

- «A Kantian-Hegelian Theory of Punishment and its Compatibility with Restorative Justice», innlegg på [International Colloquium on Law, Bioethics & Information Technology](#) ved Pontifical Catholic University, Porto Alegre, Brasil, 3.-5. November.

- «Hvorfor straffe kriminelle? Finnes det rettferdige alternativer?», foredrag for Human-Etisk Forbund Hordaland, 21. november.

Personallytt

Veteranen Arild Utaker

Arild Utaker fylte 70 den 5. september i år og går av med pensjon etter femti års fartstid ved instituttet; som student og stipendiat, hjelpe-lærer og vikar, og etter hvert førsteamanuensis og så professor i filosofi. Utaker ble feiret med et symposium på Knut Fægri Hus den 24. september, der tidligere studenter i en serie innlegg tok opp ulike sider ved hans virke som lærer og tenker. Som det ble sagt: Et seminar med Utaker var alltid en påminnelse om at universitetet er et sted for Lehr- und Lernfreiheit. En universitetslærer underviser i det han eller hun vil undervise i. En universitetsstudent lærer det hun eller han vil lære. Filosofiens første sjangrer er høyttenkning og samtale. Mange av dem som har studert under Utaker, vil huske hans undervisning som noe av det viktigste de var med på i sin studietid.

Arild Utakers filosofi har også nedfelt seg i skrift; i mange titalls artikler og anmeldelser og i en rekke bøker og avhandlinger. Noen få titler skal nevnes. I Filosofisk Instituttets berømte «Stensilserie» (1969–1993) fins tre avhandlinger, som gir en pekepinn om den

tidlige Utakers interesser: *Mening og struktur: En diskusjon av den strukturelle meningsanalysen* (magisteravhandling, 1971), *Pilen og bildet: Bemerkninger til semiotikkens problematikk* (1974) og *Psykoanalyse og samfunn: Et forarbeid til en vitenskapshistorisk undersøkelse* (1979). Skrivemaskinskriften i disse avhandlingene er fra en forgangen tid, men det som står er fortsatt verd å lese – om leseren «da ikke har viktigere ting å ta seg til», som det heter i siste setning i *Pilen og bildet*. I samme stensilserie fins samlebindet *Makt og kunnskap – En innledning til Michel Foucault* fra 1984, som bl.a. inneholder et gjenoptrykk av avhandlingen *Fra filosofikritikk til vitenskapskritikk: Bachelard, Althusser, Foucault*, opprinnelig utgitt i Norsk Studentunions skriftserie *SPOR – Tidsskrift for fagkritikk* i 1978. I *Å lese filosofi* (Solum, 1983) finnes lesninger av Descartes, Hume, Nietzsche og

Wittgenstein. De to sistnevnte er blant de viktigste referansene i Utakers filosofiske forfatterskap, som, i likhet med så mye annen filosofi, ofte finner et utgangspunkt i andre filosofers arbeid. Et trekk ved Utakers forfatterskap er at han i høy grad også har trukket inn tenkere og tematikker som i utgangspunktet befinner seg i utkanten av eller utenfor fagfilosofiens tradisjonelle domener, og gitt dem filosofisk relevans.

Michel Foucaults navn er alt nevnt. Skal vi nevne en fjerde tenker som har hatt avgjørende betydning for Utaker, må det uten tvil bli lingvisten Ferdinand de Saussure. Han er med fra starten – og Utakers hovedverk er viet ham: *La philosophie du langage: une archéologie saussurienne* (Presses Universitaires de France, 2002). Denne boken er også et hovedverk i Saussureresepsjonen overhodet. At den neste år kommer i ny utgave, og med et forord som tar høyde for og er på høyden med de senere års funn av originale Saussuremanuskripter, må kunne kalles en skikkelig gladnyhet – og et godt tegn på at veteranen Arild Utaker akter å fortsette sitt liv i tenkningens tjeneste som om intet var hendt.

Ny borger

Ester Camilla Blikstad har fått en liten jente denne høsten.

Jubilant

Randi Brodersen fyller 60 år 27. desember.

FoF gratulerer begge med sine respektive begivenheter!

PUBLIKASJONER

Sorin Bangu: "[Numerical Methods, Complexity and Epistemic Hierarchies](#)" Co-author N.Fillion. *Philosophy of Science* 82.5: 941-955.

- "[Why does Water Boil? Fictions in Scientific Explanation](#)" i U. Mäki et al. (eds.) *Recent Developments in the Philosophy of Science* Pp. 319-330, Springer.

- "[Neither Weak, Nor Strong? Emergence and Functional Reduction](#)" In M. Morrison and B. Falkenburg (eds.) *Why More is Different. Philosophical Issues in Condensed Matter Physics and Complex Systems*. Pp. 253-266, Springer.

Christian Erbacher, Juang Lu: "Wittgenstein & Occam: A Philosophical Conversation", *Philosophy Now*, 111, 2015.

- C. Erbacher & Lu Jiang. (2015). "Wittgenstein & Occam: A Philosophical Conversation", *Philosophy Now*, 111, p. 30-33.

- C. Erbacher. (2015). "Friedrich August von Hayeks unvollendete ‚Skizze für eine Biographie von Ludwig Wittgenstein‘", *Mitteilungen aus dem Brenner Archiv*, p. 83-100.

Hallvard Fossheim: har redigert og skrevet "Introduction" til *The Quest for the Good Life: Ancient Philosophers on Happiness* (Oxford University Press) sammen med E. K. Emilsson, Ø. Rabbås og M. Tuominen

- H. Fossheim har redigert og skrevet «Innledende bemerkninger» til *Etisk skjønn i forskning* (Universitetsforlaget) sammen med Helene Ingjerd

- H. Fossheim: "[Aristotle on Happiness and Old Age](#)", i *The Quest for the Good Life: Ancient Philosophers on Happiness* (Oxford University Press)

- H. Fossheim: «[Regler, begrunnelse og ansvar i forskningsetisk skjønn](#)», s. 12-21 i *Etisk skjønn i forskning* (Universitetsforlaget)

- H. Fossheim: "Aristotle on Virtuous Questioning of Morality?", s. 65-81 i B. Himmelfmann og R.B. Loudon (red.), *Why Be Moral?*, de Gruyter

- H. Fossheim: «G.E.R. Lloyd: The Ideals of Inquiry—An Ancient History», bokanmeldelse i *Philosophical Quarterly* Vol. 65 (2015)

- H. Fossheim: «Forskerne ser deg» (med Helene Ingjerd) på [forskning.no](#), 28. mars

Carola Freiin von Villiez har publisert en rekke leksikonartikler i *Kant-Lexikon in drei Bänden*, Georg Mohr, Jürgen Stoltzenberg, Marcus Willascheck (red.), Berlin/New York: De Gruyter, 2015. Artiklene som Carola har forfattet er: "Das Angenehme", "Gesetz der Pflicht", "Pflichten, gegen sich selbst, gegen andere", "Pflichten, vollkommene, unvollkommene", "Nötigung durch das Sittengesetz", "Barmherzigkeit", "Beleidigung", "Belohnung", "Betrug", "Bewunderung", "Shaftesbury", "Allgemeinheit des Gesetzes", "Einstimmung", "Gemeingültigkeit", "Gesetzlosigkeit", "Gesetzmäßigkeit", "Rechtfertigung", "Gebot der Vernunft"

Petra Hedberg: "Different Interpretations of Hegel's Logic and Metaphysics", Berlin, Walter de Gruyter: Sats – Northern European Journal of Philosophy, 2015, 16.1: 96-113.

Ole Hjortland: Review: Varieties of Logic. *The Philosophical Quarterly*, doi: 10.1093/pq/pqv095

Claus Huitfeldt: "[UnderDok: XML Structured attributes, change tracking, and the metaphysics of documents.](#)" In *Proceedings of Balisage: The Markup Conference 2015*. Balisage Series on Markup Technologies, vol. 15 (2015). doi:10.4242/BalisageVol15.Huitfeldt01.

B.O. Hallås og **Gunnar Karlsen:** *Natur og danning*. Fagboklaget 2015

-G. Karlsen: "Natur og danning", s.21-37 i *Natur og danning*. Fagbokforlaget 2015

-B.O.Hallås & G.Karlsen. «Innledning», s.13-20 i *Natur og danning*. Fagbokforlaget 2015

-G. Karlsen: *Språk og argumentasjon*, Fagbokforlaget 2015.

Eivind Kolflaath: «En metode for bevisbedømmelsen i straffesaker», i Ragna Aarli, Mary-Ann Hedlund og Sverre Erik Jebens (red.): *Bevis i straffesaker. Utvalgte emner*, Oslo 2015 s. 507-534

- E. Kolflaath: «Tre epoker i norsk bevis teori – med særlig vekt på straffeprosessen» (medforfatter: Magne Strandberg), i Ragna Aarli, Mary-Ann Hedlund og Sverre Erik Jebens (red.): *Bevis i straffesaker. Utvalgte emner*, Oslo 2015 s. 33-47

Cornelius Cappelen; **Jørgen Pedersen:** «Borgerlønn: en rettfærdig reform?» *Tidsskrift for samfunnsforskning* 2015 ;Volum 56.(3) s. 354-371

- J. Pedersen: «Den magiske terskelen.» Kronikk i *Klassekampen* 12.10.2015

- J Pedersen: «Atkinsons medisin». Kronikk i *Klassekampen* 26.08.2015

Alois Pichler: "Ludwig Wittgenstein and Us 'Typical Western Scientists'". I *Wittgenstein and the Creativity of Language*. Redigert av Sebastian Sunday Grève og Jakub Mácha. Houndmills: Palgrave Macmillan, 2015.

Kristin Sampson: «Beyond the Subject: Early Greek Conceptions of Corporeality» i det italienske tidsskriftet *Ágalma* (nr. 30, oktober 2015). Mimesis edizioni: Roma.

Sveinung Sundfør Sivertsen: "[No Need for Infinite Iteration](#)". *Journal of Social Ontology* 1, no. 2 (1 September 2015): 301–19.

Lars Fr. H. Svendsen: *Ensomhetens filosofi*. Oslo: Universitetsforlaget, 2015. (192 s.)

Arild Utaker: *Althusser og hans samtidige – Warren Montag: Althusser and His Contemporaries. Philosophy's Perpetual War* [Bokanmeldelse], *Agora. Journal for metafysisk spekulasjon*, 1/2015, 230–236.

- A. Utaker: [Philosophy and the Denial of the Body](#), *Ágalma: Rivista di studi culturali e di estetica*, N. 30 Ottobre 2015, 65–74.

- A. Utaker: [Images and words: a reconsideration of the psychic dimension](#), *The Scandinavian Psychoanalytic Review*, Volume 38, Issue 1, 2015, 39–45. [Samme nummer inneholder [kommentarartikler](#) ved Sølvi Kristianson (46–48), Jussi Kotkavirta (49–51) og Gunnar Karlsson (52–54)].